

Jaarverslag integriteit

Inleiding

Bestuurlijke integriteit

Goed bestuur is integer bestuur. Daarmee is integriteit niet alleen een verantwoordelijkheid van de individuele politieke ambtsdragers, maar een gezamenlijk belang dat de hele organisatie en het hele bestuur in al zijn geledingen aangaat. Zo zijn er gedragscodes vastgesteld voor de raad en voor het college.

De burgemeester

De burgemeester heeft de bijzondere taak om de bestuurlijke integriteit van zijn gemeente te bevorderen. Deze verantwoordelijkheid is vanaf 1 februari 2016 wettelijk verankerd in de Gemeentewet. Onder die verantwoordelijkheid valt in ieder geval het in preventieve zin adviseren of coachen, het aankaarten van dilemma's of –in geval van incidenten– het entameren van onderzoek. Integriteitsproblematiek wordt besproken in het Presidium.

Ambtelijke integriteit

Op grond van de ambtenarenwet (artikel 125 quater) voert het college een integriteitsbeleid om goed ambtelijk handelen te bevorderen.

Concreet betekent dat:

- a. het bevorderen van het integriteitbewustzijn en het (moreel) verantwoord handelen van medewerkers evenals medewerkers beschermen tegen misstappen door onnodige risico's en verleidingen weg te nemen;
- b. het versterken van het vertrouwen van medewerkers in elkaar;
- c. het versterken van het vertrouwen van de klanten (inwoners, bedrijven);
- d. het borgen van integriteit binnen de gemeente;
- e. zorgen voor een balans tussen het zelfstandig oordelen en handelen van medewerkers, en het voorkomen en zorgvuldig aanpakken van integriteitschendingen.

Waarden en normen

Integriteit is een belangrijk onderdeel van het professioneel functioneren van medewerkers. Dat houdt onder meer in dat handelingen en gedrag in lijn moeten zijn met belangrijke normen en waarden van een organisatie.

Kernbegrippen integriteit

De gemeente kiest voor de volgende kernbegrippen als het gaat om integriteit:

Betrouwbaarheid, onpartijdigheid, transparantie, zorgvuldigheid en dienstbaarheid.

Vertaald naar de werksituatie zijn voorbeelden hiervan: een dienstverlening die in overeenstemming is met deze kernwaarden, hoe om te gaan met eigendommen van de gemeente, activiteiten binnen en buiten diensttijd en het aannemen van geschenken.

Verantwoording 2018

De wettelijke verantwoordingsplicht is opgenomen in de Ambtenarenwet, artikel 125 quater:

"Het bevoegd gezag van ambtenaren die door of vanwege het rijk, de provincies, de gemeenten of de waterschappen zijn aangesteld,

- a.** voert een integriteitsbeleid dat is gericht op het bevorderen van goed ambtelijk handelen en dat in ieder geval aandacht besteedt aan het bevorderen van integriteitsbewustzijn en aan het voorkomen van misbruik van bevoegdheden, belangenverstrengeling en discriminatie;
- b.** zorgt ervoor dat het integriteitsbeleid een vast onderdeel uitmaakt van het personeelsbeleid in ieder geval door integriteit in functioneringsgesprekken en werkoverleg aan de orde te stellen en door het aanbieden van scholing en vorming op het gebied van integriteit;
- c.** draagt zorg voor de totstandkoming van een gedragscode voor goed ambtelijk handelen;
- d.** stelt in overeenstemming met de Tweede Kamer, onderscheidenlijk provinciale staten, de raad of het algemeen bestuur, vast op welke wijze jaarlijks verantwoording wordt afgelegd over het gevoerde integriteitsbeleid en over de naleving van de gedragscode."

Aantal integriteitsmeldingen in 2018

Er zijn in 2018 18 integriteitsmeldingen gedaan door raadsleden. Hiervan zijn er inmiddels 11 afgehandeld (in 8 gevallen is er geconstateerd dat er geen integriteitsnorm overschreden is, 2 meldingen zijn als klacht behandeld (niet ontvankelijk) en 1 melding was reeds behandeld in 2016). 7 meldingen zijn nog in behandeling.

Meldingen die betrekking hadden op bestuurders en (oud)ambtenaren zijn voorgelegd aan het Steunpunt Integriteitsonderzoek Politiek Ambtsdragers. Dat is ingesteld door de minister van Binnenlandse Zaken ter advisering van burgemeesters (en CvK's) om signalen van mogelijke integriteitsschendingen adequaat te kunnen behandelen.

In de Bloemendaalse situatie valt op dat in 2018 het (overgrote) aantal integriteitsmeldingen betrekking heeft op situaties in het (verdere) verleden en dat die meldingen bovendien een specifiek dossier betreffen. Het gaat hier om zoveel meldingen dat in de organisatie een stuwmeer aan werkvoorraad is ontstaan. Daarnaast geldt dat de gemeente in 2018 nog niet beschikte over een protocol afhandeling integriteitsmeldingen. Er is een werkgroep bestuurlijke vernieuwing ingesteld die (o.a.) dit met name zich richt op de bestuurlijk meldingen. Afhandelingen ambtelijk is de taak van de gemeentesecretaris en de integriteitscoördinator onderwerp zal oppakken.

Het Bibob beleid

Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (BIBOB) beleid is vormgegeven. In 2018 zijn er 7 onderzoeken uitgevoerd.

Onderstaand een overzicht van een aantal basisnormen en wat in 2018 is ondernomen op gebied van integriteit. Het gaat daarbij niet alleen ambtelijke integriteit, maar ook om de bestuurlijke integriteit.

1. Aandacht voor Integriteit

Basisnorm	Uitvoering
Bij de gemeente Bloemendaal zijn verschillende aspecten van integriteit in schriftelijke documenten vastgelegd	In 2017 zijn ambtelijk integriteitsbeleid, de gedragscode voor de raads- en duo commissie leden en de gedragscode voor burgemeester vastgesteld. In 2018 is gestart met een evaluatie en het doorvoeren van aanpassingen (zoals een regeling Melding financiële belangen voor bepaalde functies binnen de organisatie) die in 2019 zullen worden afgerond.

De organisatie verricht vanuit integriteitsoogpunt binnen de organisatie of binnen onderdelen daarvan periodiek onderzoek naar kwetsbare handelingen, functies en processen.	Dit onderzoek wordt uitgevoerd door de controller en door de accountant.
Het politiek verantwoordelijk orgaan wordt betrokken bij de ontwikkeling en de evaluatie/verantwoording van het integriteitsbeleid	Werkgroep bestuurlijke vernieuwing instellen.
De organisatie bevordert het integriteitsbewustzijn.	Dit gebeurt onder meer in de gesprekken tussen leidinggevenden en medewerkers over het functioneren van de medewerker.
Het bevoegd gezag zorgt ervoor dat het integriteitsbeleid onderdeel uitmaakt van het personeelsbeleid.	Er zijn diverse regelingen vastgesteld op het gebied van de integriteit, het maakt onderdeel uit van de gesprekken tussen leidinggevenden en medewerkers, bij werving en selectie wordt er aandacht aan besteed. (bijvoorbeeld door het voorleggen van integriteitsdilemma's)
De organisatie neemt maatregelen die misbruik van bevoegdheden, belangenverstrengeling en discriminatie moeten voorkomen.	De gemeente werkt voor meerdere processen met het vier-ogen principe. Daarnaast wordt er geïnvesteerd in mobiliteit. De impact van gebeurtenissen op medewerkers is aanzienlijk.

2. Gedragscodes

Basisnorm	Uitvoering
De gemeente Bloemendaal beschikt over gedragscodes	In 2017 zijn ambtelijk integriteitsbeleid, de gedragscode voor de raads- en duo commissie leden en de gedragscode voor burgemeester vastgesteld. In 2018 is gestart met een evaluatie en het doorvoeren van aanpassingen (zoals een regeling Melding financiële belangen voor bepaalde functies binnen de organisatie) die in 2019 zullen worden afgerond.
De gedragscode is goed kenbaar voor medewerkers	De gedragscode is via intranet bekendgemaakt en te raadplegen. Bij introductiegesprekken wordt er melding gedaan van de gedragscode
De begrippen goed ambtenaarschap en goed werkgeverschap zijn in de gedragscode uitgewerkt	Check

3. Onderzoeken bij werving en selectie

<i>Basisnorm</i>	<i>Uitvoering</i>
De organisatie beschikt over procedures in het kader van werving- en selectie waarin aandacht wordt besteed aan integriteit. Deze procedures zien op het controleren van diploma's en getuigschriften, procedures tijdens het sollicitatiegesprek, het controleren van referenties en het hanteren van een verklaring omtrent het gedrag.	De gemeente beschikt over een procedure voor werving en selectie, waarin aandacht wordt besteed aan integriteit. Het controleren van diploma's en getuigschriften maakt daar deel van uit. Referenties worden opgevraagd. Een verklaring omtrent het gedrag is een vereiste voor indiensttreding.

4. Het afleggen van de eed of belofte

<i>Basisnorm</i>	<i>Uitvoering</i>
Bij de indiensttreding van medewerkers leggen deze de eed of de belofte af.	Nieuwe medewerkers leggen een ambtseed af en inhuurkrachten ondertekenen een integriteitsverklaring.

5. Nevenwerkzaamheden

<i>Basisnorm</i>	<i>Uitvoering</i>
Er is een nadere regeling voor de verplichte melding van nevenwerkzaamheden.	Medewerkers melden nevenwerkzaamheden met een formulier bij hun leidinggevende. Uitgangspunt is dat nevenwerkzaamheden zijn toegestaan, mits zij geen belemmering vormen voor het functioneren van de betreffende medewerker en/of de openbare dienst. Nevenwerkzaamheden die een goede functievervulling belemmeren of het goed functioneren van de gemeente in de weg staan, kunnen verboden worden. Ook kunnen voorwaarden gesteld worden aan het vervullen van de nevenwerkzaamheden. Ook wanneer nevenwerkzaamheden worden uitgevoerd op tijdstippen die een goede functievervulling in de weg staan, kan de gemeente de medewerker opdragen de nevenwerkzaamheden aan te passen.
De organisatie houdt een geactualiseerd overzicht bij van de gemelde nevenwerkzaamheden.	Nevenfuncties van bestuurders en gemeentesecretaris worden op de website gepubliceerd. Bestuurders dienen jaarlijks hun neveninkomsten op te geven via een webapplicatie aan een door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aan te wijzen instantie. De gemeenten hebben geen taak in de opgave zelf, wel in de uiteindelijke verrekening.

6. Maatregelen gericht op informatiebescherming

Basisnorm	Uitvoering
De organisatie stelt voorschriften vast over het kennismaken van of omgaan met vertrouwelijk informatie	Sinds 25 mei 2018 is de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) van toepassing. In het kader van de informatieveiligheid hebben alle medewerkers van de gemeente verplicht de online training iBewustzijn (4 modules en een examen) moeten volgen.
Er worden maatregelen getroffen die beogen te voorkomen dat onbevoegde derden vertrouwelijke gegevens kunnen bezitten, raadplegen of beschadigen.	De gemeente Bloemendaal heeft meerdere maatregelen getroffen die erop toezien om te voorkomen dat onbevoegde derden vertrouwelijke gegevens kunnen bezitten, raadplegen of beschadigen. Zo heeft iedereen een eigen account, niet iedereen heeft toegang tot bepaalde gegevens en tot de schijven van de gemeente. Er is sprake van autorisatiebeperking.

7. Relatiegeschenken

Basisnorm	Uitvoering
Voor het aannemen van geschenken of uitnodigingen is een regeling getroffen.	In de gedragscodes zijn regels vastgelegd voor het aannemen van relatiegeschenken. In de gedragscode zijn voorschriften opgenomen hoe medewerkers omgaan met geschenken.
De regeling bevat een meldplicht voor het aannemen van geschenken en uitnodigingen.	Geschenken dienen met een formulier te worden gemeld bij de leidinggevende. Geschenken met waarde boven € 50,- geregistreerd en teruggestuurd naar de afzender. Eens per jaar toets ethische commissie (bestaande uit gemeentesecretaris, hoofd P&O en lid OR) alle meldingen.

8. Inkoop- en aanbestedingsprocedure

Basisnorm	Uitvoering
De organisatie stelt een inkoop- en aanbestedingsbeleid vast.	Check: stichting Rijk
De regeling bevat richtlijnen voor het aantal aan te vragen offertes en de vastlegging van keuzen voor bepaalde procedures van aanbesteding.	Check: stichting Rijk

9. Vertrouwenspersoon voor integriteit

Basisnorm	Uitvoering
Er wordt een vertrouwenspersoon of instantie voor integriteitskwesaties aangesteld. De vertrouwenspersoon kan tevens belast zijn met vertrouwenstaken	Het hoofd P&O is aangewezen als integriteitscoördinator. Hij zorgt voor het coördineren, implementeren en bewaken van het integriteitsbeleid. Er is een interne vertrouwenspersoon, maar ook is er een externe vertrouwenspersoon die kan worden ingeschakeld

voor discriminatie of seksuele intimidatie	
--	--

10. Meldingsprocedure bij het vermoeden van een misstand

Basisnorm	Uitvoering
Er is voorzien in een procedure voor de wijze waarop binnen de organisatie vermoedens van aantastingen van de integriteit door de medewerkers kunnen worden aangekaart (klokkenluidersregeling).	Er is een regeling Melden vermoeden misstand. Hierin zijn een interne en externe procedure opgenomen die medewerkers dienen te volgen bij het vermoeden daarvan. Er is een interne vertrouwenspersoon voor de regeling Klokkenluiders. Er is ook een extern meldpunt voor de regeling Klokkenluiders.
De regeling bevat toegang tot een onafhankelijke instantie	In de regeling Melden vermoeden misstand is toegang tot het Huis van de Klokkenluiders als extern meldpunt opgenomen. De melding kan gestuurd worden naar: Commissie klokkenluiders gemeentelijke overheid.

11. Overige zaken

Raadsbijeenkomst	De burgemeester heeft een raadsbijeenkomst georganiseerd over het onderwerp integriteit. Deze bijeenkomst werd begeleid door Bureau Integriteit Nederlandse gemeenten (BING) en is door op 1 na alle fracties bijgewoond.
Gesprek	Met professor dr. J.C. Boutellier is, in het kader van een subsidietraject van het ministerie van BZK, een traject in gang gezet met het Verwey-Jonker Instituut in het kader van weerbaar en integer lokaal bestuur.
Jaargesprek	Alle fracties hebben input kunnen geven. Die input is uitgebreid besproken tijdens het eerste jaargesprek met de burgemeester en in een rapportage gemeld aan de CdK.
Burgemeestersbrief	In de burgemeestersbrief ten behoeve van een raads- of coalitieakkoord is aandacht besteed aan het onderwerp integriteit.
Gebeurtenissen Elswoutshoek	De raad heeft besloten tot een onafhankelijk onderzoek naar de gebeurtenissen rond Elswoutshoek in 2014. Daarvoor heeft de raad op 4 juli 2018 onderzoeksvragen vastgesteld en op 13 december 2018 besloten de opdracht voor dit onderzoek te verlenen aan onderzoeksbureau Integis BV. De onderzoeksopdracht luidt: is er bij relevante gebeurtenissen in 2014 rond het dossier Elswoutshoek door politieke ambtsdragers van de gemeente Bloemendaal legaal en integer gehandeld?
Ondermijning	In 2018 is een lokaal ondermijningsbeeld opgesteld dat is toegelicht op een raadsbijeenkomst.
Screening wethouders	In 2018 heeft voor de drie wethouders voor hun installatie een integriteitsscreening plaatsgevonden door bureau BING.